

**Uunga siunnersuut: Aningaasarsianit akileraarutit pillugit Inatsisartut inatsisaata,
akileraaruserinermik ingerlatsineq pillugu Inatsisartut inatsisaata aamma
sulisoqarnermut akitsuut pillugu Inatsisartut inatsisaata allanngortinneqarnerat pillugu
Inatsisartut inatsisaat**

Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisumit saqqummiunneqartoq

pillugu

Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliap

siunnersuutip aappassaaneerreqarneranut

ISUMALIUTISSIISSUTAA

Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliap suliarinninnermini kingullermik ilaasortarai:

Inatsisartunut ilaasortaq Peter Olsen, Inuit Ataqatigiit, siulittaasoq
Inatsisartunut ilaasortaq Pele Broberg, Naleraq, siulittaasup tullia
Inatsisartunut ilaasortaq Mariane Paviassen Jensen, Inuit Ataqatigiit
Inatsisartunut ilaasortaq Kristian Jeremiassen, Inuit Ataqatigiit
Inatsisartunut ilaasortaq Karl Tobiassen, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq Kuno Fencker, Siumut
Inatsisartunut ilaasortaq Jens-Frederik Nielsen, Demokraatit

UKA 2024-mi ulloq 26. september siullermeerinninnerup kingorna ataatsimiititaliap sunnersuut misissorpaa

1. Siunnersuutip imarisaa siunertaalu

Akileraartarnermik aaqqissuusseqqinnissamut isumaqatigiisummi – Nunarput najoruminarnerulersitsigu – aaqqissuusseqqinnissamut sammivik 2-p piviusunngortinneqarnissaa siunnersuuteqartup pingaarnertut anguniagaraa. Siunnersuut taamaalilluni akileraartarnermik aaqqissuusseqqinnissap piviusunngortinneqarnissaanut aningaasalersorneqarnissaanullu pilersaarummik imaqqarpoq, taakku pingaarnertut immikkoortunik imaattunik nassataqassallutik: Inummut ilanngaatiq, suliffeqarnermut ilanngaatiq sulisoqarnermullu akitsuutip qaffanneqarnerat. Siunnersuut nunatta karsiata 2025-mi ukiunilu tulliini sinneqartoortuataasa annikillisinnerisigut kiisalu imeruusaatit puuinut akitsuutinit iluanaarutaanerusussanik agguuassinikkut aningaasalersorniarneqarpoq.

Kiisalu akileraarutitigut ilanngaatit ilaasa allanngortinnerisigut atorunnaarsinnerisigullu aningaasalersuinnermut annikinnerusumik tapiisoqassaaq.

2. Siunnersuutip Inatsisartunit siullermeerneqarnera

Siullermeerinnermi siunnersuut assigiinngitsunik isummerfigineqarpoq. Inatsisartut ataatsimiittarfianni sivisunerusumik oqallittoqareernerata kingorna siunnersuut Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliamit suliarineqaqqittussanngorlugu innersuussutigineqarpoq.

3. Tusarniaanermut akissutit

Siunnersuut piffissami 2024-mi 19. junimit 15. julimut tusarniaassutigineqartoq Naalakkersuisut paasissutissiisutigaat. Tusarniaanermut akissutit tiguneqartut tunngavigalugit Naalakkersuisut tusarniaanermut allakkiamik suliaqarput, taannalu inatsisissatut siunnersuummut ilanngussatut ilanngunneqarsimavoq.

4. Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisup ilisimatitsiffiusumik ataatsimeeqatigineru

Siunnersuutit ataatsimiititaliamut aammalu Naalakkersuisut suliaasaqarfiinut ataatsimut attuumassuteqartut pillugit Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoq ataatsimiititaliamit ilisimatitsiffiusumik ataatsimeeqatigineqarpoq. Siunnersuutit taakku ilusiligaanerannik saqqummiussinnermi siunnersuut matumani pineqartoq ilaavoq.

5. Naalakkersuisunut apeqquutit

Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliarinninneranut atugassatut apeqquutit arlallit akissuteqarfigeqqullugit Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoq ataatsimiititaliamit qinnuigineqarpoq. Ataatsimiititaliap apeqquutai Naalakkersuisullu akissutaat isumaliutissiisummut matumunnga ilanngussatut ilanngunneqarput.

6. Ataatsimiititaliap siunnersuummik suliarinninnera

Akileraartarnermik aqqissuusseqqinnissamut isumaqatigiisummi aqqissuusseqqinnissamut sammivik 2-p, Inuit Ataqatigiinnit, Siumumit kiisalu Aningasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisumit ulloq 22. marts 2024-mi atsiorneqartup piviusunngortinneqarnissaata ilaatut siunnersuut matumani pineqartoq saqqummiunneqartoq ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq. Isumaqatigiisummi takuneqarsinnaasutut partiit illuatungiliuttut atsioqataannngillat.

Taamatuttaa siunnersuutip suliarineqarnerani ataatsimiititaliap marlungorluni avippoq, pingaartumik siunnersuutip aningaasalersorneqarnissaa pillugu siunnersuummut atatillugu. Taamaalilluni ataatsimiititaliap agguataarneqarnera pingaartumik siunnersuummi pissutsit matuma kinguliani allassimasut pillugit isumaqatigiinngissuteqarnermik pissuteqarpoq.

a) Siunnersuutip nunatta karsiata sinneqartoorutaanit atugassiinikkut

aningaasalersorneqarnissaa ilaatigut siunnersuutigineqarmat, tassungalu ilanngullugu nunatta karsiata *siunissami* sinneqartoorutaasa ikilisinnerisigut siunnersuutip aningaasalersorneqarnissaa pissusissamisoornerseq.

- b) Siunnersuutip sulisoqarnermut akitsuutip annertusineratigut aningaasalersorneqarnissaa ilaatigut siunnersuutigineqarmat, taamaalilluni inatsisissatut siunnersuut piviusunnngortinneqarpat tamanna namminersorlutik sulisitsisunut 2,1%-iussammat.
- c) Siunnersuutip immiaaqqat imeruarsaatillu puuinut malittarisassanik ammanerulersitsinikkut iluanaarutaanerusussanik agguaassinikkut ilaatigut aningaasalersorneqarnissaa siunnersuutigineqarmat.
- d) Siunnersuut piviusunnngortinneqarpat inummut ilanngaatic qaffanneqarnerata, akileraartarnikkut ilanngaatic ilaasa atorunnaarsinnerisa kiisalu sulisoqarnermut akitsuutip qaffannerata nassatarisaannik kommunit katillugit 182,6 mio. kr.-inik aningaasartuuteqassammata.

Suliamik suliarinninnermini atugassamitut pissutsit arlallit itisilernerqarnissaat siunertaralugu ataatsimiititaliaq Naalakkersuisunut apeqquteqarpoq, taakkunungalu ilaapput kommunit aningaasaqarnera aammalu taarsiissuteqarfigineqarnissamut periarfissaq. Tamatuma saniatigut siunnersuutip piviusunnngortinneqarnerani aningaasalersuinissaq ataatsimiititaliamit apeqqutigineqarpoq, tamatumunngalu ilaapput allatut aningaasalersuutaasinnaasutut periarfissat aammalu akileraartarnermik aaqqissuusseqqinnermut ingerlaavartumik aningaasalersuutissat qulakkeerneqarnissaat, aamma ukiut aggersut sisamat kingorna. Tassunga atatillugu ataatsimiititaliap apeqqutai Naalakkersuisullu akissutaat innersuussutigineqarput (ilanngussaq 1).

7. Siunnersuutip aningaasaqarnikkut kingunerisassai

Siunnersuutip piviusunnngortinneqarnerani aningaasaqarnikkut kingunerisassat siunnersuummut nalinginnaasumik nassuiaatini allaaserineqarput. Tamatumunnga ataatsimiititaliap oqaaseqaatai immikkoortoq 6-mi itisilernerqarput.

8. Ataatsimiititaliap inassuteqaatai

Siunnersuut akuerineqassasoq ataatsimiititaliami **amerlanerussuteqartut** Inuit Ataqtigiinneersut Siumumeersullu inassutigaat.

Siunnersuut itigartinneqassasoq ataatsimiititaliami **ikinnerussuteqartut** Naleqqameersup Demokraatineersullu inassutigaat.

Ataatsimiititaliami ikinnerussuteqartoq Demokraatineersooq ikinnerussuteqarluni ima oqaaseqaateqarpoq:

“Naalakkersuisut akileraartarnermik aaqqissuusseqqinnerata piviusunnngortinneqarnissaa siunnersuummi matumani pineqarpoq. Akileraartarnermik aaqqissuusseqqinnissaq pillugu isumaqatigiinniarnert ukiuni arlalinni ingerlapput 2024-milu upernaakkut Naalakkersuisut,

IA Siumullu isumaqatigiissuteqarput. Aaqqissuusseqqinnermi tamatumani naalakkersuisooqatigiit partiivisa kisimik peqataarusunnerat Demokraatinut isumaat malillugu nammineq oqaluttuarpoq.

Demokraatinut oqartuarpugut aaqqissuusseqqinnissamik siunertaq, tassalu innuttaasut aningaasaatimik sulinikkut pissarsiarisamik ilaasa amerlanerusut tigummiinnarnissaasa qulakkeerneqarnissaat namminermi ajoquteqanngitsaq. Tamanna inummut ilanngaatiq qaffanneratigut aammalu sulinermut ilanngaatiq qaffanneratigut qulakkeerneqarsinnaasaq isumaqatigaarput, akileraarutitigulli appaanertaqanngitsumik aaqqissuusseqqinnerup pinera naammaginngilarput.

Tamatuma saniatigut aaqqissuusseqqinnerup aningaasalersorneqarnera naammaginngilarput. Siullertummi oqaatigisariaqarparput aaqqissuusseqqinnerup ilaa aningaasalersugaanngimmat, tassa nunatta karsiata sinneqartoorutaasa atorineqarnissaat toqqarneqaannarmat, naak oqaatigineqarsinnaanngikkaluartoq sinneqartoorneq ukiuni aggersuni ingerlaannassanersoq. Aappaattullu aningaasalersuinerup sinnera isumaqatiginngilarput.

Taamaalillutillu Naalakkersuisut sulisoqarnermut akitsuut 1 procentpointimik qaffanniarpaat. Taanna sulisitsisunit tamanit akilernerqassaaq. Taanna nunatsinni tamarmi inuussutissarsiortunut mikisunut annertuumik akornutaassaaq, tamatumalu qularutissaanngitsumik kingunerissavaa namminersorluni suliffiuteqarnerup akisunerulerlunilu pisariunerulernissaa. Killormorluinnaq ingerlasoqarpoq. Ataqqinnilluni illuanut ingerlasoqartariaqaraluarpoq aammalu namminersorluni suliffiuteqarnermik ingerlatsinerup akikinnerulerlunilu pisariinnerulernissaa qulakkeerneqartariaqaraluarpoq. Tamatuma saniatigut tamatuma kingunerissavaa suliffeqarfuit sullitaasa (inuiaat kalaallit) akit qaffannerannik eqqorneqarnissaat, maannalu nunatsinni akit qaffasereerfianni tamanna pisariaqartinngilarput.

Tamatuma saniatigut oqaatigisariaqarparput imeruusaatit immiaaqqallu puuinut akitsuutip qaffanneratigut Naalakkersuisut innuttaasut kaasarfiinit aasaat 85 mio. kr.-it aningaasalersuutit ilarujussuinut aningaasalersuutigineqarmata. Taamatut kaasarfinnit aallertarnermik politikeqarneq nuannarinngilarput. Tamanna kialluunniit pisuunnguallaatiginavianngilaa.

Demokraatinut kissaatiginartinnerugaluarparput pisortat allaffissorneranni sipaarutigigut aaqqissuusseqqinnerup aningaasalersorneqarnissaa. Nunatsinnut innuttaasuinnullu pitsaasuunngilaq aningaasalersuineq inuussutissarsiortut atugaasa ajornerulersinnerisigut, akit qaffannerisigut, akitsuutit qaffannerisigut nunattalu karsiata sinneqartoorutaasa ilanngarnerisigut pimmat. Kingulliullugu taaneqartormi tassaavoq aningaasalersuinissamik

ajornartorsiutit kinguaariinnut aggersunut aaqqiivigeqquneqarnerat, tassaallunilu akiligassat meerartatsinnut akiligassanngortinneqarnerat.

Tamanna tunngavigalugu siunnersuut itigartinneqassasoq inassutigaarput.”

Taama oqaaseqarluni isumaliutissiisummilu allassimasutut paasinnilluni ataatsimiititaliap siunnersuut aappasaaniigassanngortippaa.

Peter Olsen
Siulittaasoq

Pele Broberg
Siulittaasup tullia

Karl Tobiassen

Mariane Paviasen Jensen

Kuno Fencker

Kristian Jeremiassen

Jens-Frederik Nielsen